

Albin Koprukowniak

Pięćdziesięciolecie Rewolucji Październikowej na Lubelszczyźnie

Rocznik Lubelski 11, 216-218

1968

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

czynił się do popularyzacji dziejów Lublina w społeczeństwie². Na zakończenie mówca poinformował zebranych o przyznaniu medali 650-lecia Lublina członkom Oddziału: prof. dr. Janowi Dobrzańskiemu, prof. dr. Józefowi Mazurkiewiczowi, prof. dr. Kazimierzowi Myślińskiemu, prof. dr. Henrykowi Zinsowi. Należy dodać, iż wcześniej medal ten został nadany Oddziałowi jako całości, co świadczy o uznaniu dla działalności Polskiego Towarzystwa Historycznego ze strony władz miejskich Lublina.

Przedstawiciel Regionalnego Towarzystwa Hrubieszowskiego poinformował uczestników posiedzenia o przyznaniu medalu im. Staszica prof. Andrzejowi Wojtkowskiemu.

W imieniu nagrodzonych zabrał głos prof. dr. Kazimierz Myśliński, dziękując za wyróżnienie.

Posiedzenie zamknął krótkim przemówieniem końcowym prezes Oddziału, prof. dr. Henryk Zins.

W związku z jubileuszem w hallu Chatki Żaka czynna była w dniach od 9 do 16 grudnia 1967 r. wystawa prac historyków środowiska lubelskiego. Została ona zorganizowana przez dr. Wiesława Śladkowskiego i mgr. Stanisława Wiśniewskiego. Materiał wyłożono w 12 gablotach. W pierwszej zawarto wydawnictwa syntetyczne i zbiorowe dotyczące historii Lublina i Lubelszczyzny, następną poświęcono periodykom regionalnym. W ośmiu kolejnych gablotach ułożono chronologicznie (od początków osadnictwa do czasów Polski Ludowej) dorobek dotyczący przeszłości miasta i regionu. Dwie ostatnie gabloty zawierały prace historyków lubelskich w zakresie dziejów polskich i powszechnych od starożytności od czasów najnowszych. Ekspozycje spotkały się z dużym zainteresowaniem zwiedzających, wśród których pokazną część stanowiła młodzież akademicka.

Ryszard Szczygieł

² Odczyty te zorganizowano wspólnie z redakcją „Sztandaru Ludu”, głównie w Klubie „Nora”.

PIĘĆDZIESIĘCIOLECIE REWOLUCJI PAŹDZIERNIKOWEJ NA LUBELSZCZYŹNIE

Jubileusz 50 rocznicy Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej na Lubelszczyźnie zainaugurowany został przez Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Lublinie, wspólnie z Obwodowym Komitetem Komunistycznej Partii Białorusi w Brześciu i Komunistycznej Partii Ukrainy w Łucku, zorganizowaniem uroczystych sesji naukowych. Odbyły się one w dniach 28—29 września w Brześciu, 2—3 października w Lublinie i 5—7 października 1967 r. w Łucku.

Podczas wspomnianych sesji naukowych wygłoszone zostały referaty i komunikaty: doc. dr. Stanisława Krzykały (Lublin) *Echa Rewolucji Październikowej na Lubelszczyźnie* (pod nieobecność autora wygłaszał dr. Albin Kopruckownik), W. A. Kudielina z Brześcia, który w obszernym komunikacie scharakteryzował walkę mas pracujących Białorusi w walce o zwycięstwo idei Rewolucji Październikowej na tym terenie oraz o początkowych formach władzy radzieckiej przed pięćdziesięciu laty. Natomiast D. N. Cymbaluk, kandydat nauk historycznych z Łucka, omówił podobne problemy w odniesieniu do Ukrainy,

koncentrując się głównie na obszarach Zachodniej Ukrainy i podkreślając bardzo silne związki postępowych organizacji polskich i ukraińskich w walce o likwidację panowania obszarników i kapitalistów.

Kolejne referaty i komunikaty dotyczyły okresu międzywojennego, a mianowicie: G. P. Andrejuk, kandydat nauk historycznych z Brześcia, w referacie *Wspólna walka ludzi pracy Polski, Zachodniej Białorusi i Zachodniej Ukrainy o wyzwolenie narodowe i społeczne w latach 1920—1939*, przedstawił na szerokim podłożu społeczno-gospodarczym zmagania robotników i chłopów z polityką ucisku narodowego i społecznego na tych terenach, a jednocześnie braterską współpracę komunistów polskich, białoruskich i ukraińskich. O. H. Mychajluk, kandydat nauk historycznych z Łucka oraz mgr. E. Horoch i mgr. Mieczysław Szyszkowski z Lublina w uzupełniających komunikatach przedstawili wspólną walkę mas ludowych na Wołyniu i Lubelszczyźnie z obszarniczym i burżuazyjnym wyzyskiem.

Okresowi wojny i okupacji hitlerowskiej poświęcony był referat W. A. Zamłyńskiego, kandydata nauk historycznych z Łucka, *Walka narodu polskiego, białoruskiego i ukraińskiego przeciwko faszyzmowi niemieckiemu w latach drugiej wojny światowej*. Referat koncentrował się głównie na mobilizacji ludności do wysiłku zbrojnego przeciw polityce okupanta niemieckiego, na niszczeniu jego siły żywej i sprzętu wojennego, niszczeniu transportu, magazynów oraz zaplecza gospodarczego. Przedstawiony został wkład mas ludowych Lubelszczyzny, Polesia i Wołynia w wyzwolenie tych ziem spod okupacji hitlerowskiej. Referat uzupełniony został komunikatami: mgr. Ireneusza Cabana i dr. Z. Mańkowskiego z Lublina na temat działalności partyzantki radzieckiej na Lubelszczyźnie oraz A. M. Zalesskiego z Brześcia o walce partyzanckiej na Białorusi.

Czasom powojennym poświęcone zostały referaty: sekretarza propagandy KW PZPR w Lublinie mgr. E. Machockiego pt. *Osiągnięcia i formy budownictwa socjalistycznego w województwie lubelskim*; sekretarza Komitetu Obwodowego KPŁ w Brześciu S. M. Szabaszowa i sekretarza Komitetu Obwodowego KPŁ w Łucku P. J. Litwina nt. *Osiągnięcia i formy budownictwa komunistycznego w obwodzie brzeskim i wołyńskim radzieckiej Białorusi i Ukrainy*. W referatach omówiony został całokształt zagadnień gospodarczych i kulturalnych na tych terenach. Zaakcentowane zostało szczególnie silnie bardzo szybkie i dynamiczne tempo uprzemysłowienia, ciągły wzrost rolnictwa i nieustanne podnoszenie się poziomu kulturalnego ludności terenów, które za czasów rządów obszarniczo-burżuazyjnych należały do wyjątkowo zacofanych i zapóźnionych w rozwoju.

Podczas sesji w Lublinie zorganizowana została przez Muzeum Okręgowe wystawa pod nazwą *Echa Rewolucji Październikowej na Lubelszczyźnie 1917—1967*, obrazująca bardzo liczne i silne związki, dawniejsze i najbliższe tego regionu z rewolucyjną Rosją Radziecką i wpływy idei Października na postawę mas ludowych w okresie międzywojennym. Dużo miejsca poświęcono na wystawie wspólnej walce społeczeństwa Lubelszczyzny i oddziałów partyzantki radzieckiej przeciw okupantowi niemieckiemu. Bardzo okazałe prezentował się dział ilustrujący współpracę powojenną województwa lubelskiego z sąsiednimi obwodami Białoruskiej i Ukraińskiej Republiki Radzieckiej oraz pomoc Związku Radzieckiego w rozbudowie potencjału gospodarczego Lubelszczyzny.

W sesjach naukowych uczestniczyli działacze partyjni i państwowi, weterani ruchu rewolucyjnego i komunistycznego, uczestnicy Rewolucji Październikowej, naukowcy, studenci i działacze organizacji młodzieżowych. Ważność przedsięwzięcia podkreślał udział w pracach sesji pierwszych sekretarzy partii z Lublina —

Władysława Kozdry, Brześcia — Władimira A. Mikulicza i Łucka — Fiodora J. Kality.

Wspomniane sesje w Brześciu, Lublinie i Łucku pozwoliły jeszcze dokładniej poznać osiągnięcia zaprzyjaźnionych z województwem lubelskim obwodów brzeskiego i łuckiego i odwrotnie. Jednocześnie dały one możliwość konfrontacji wyników badań naukowych nad poruszoną problematyką w środowisku lubelskim, brzeskim i łuckim. W referatach i komunikatach naukowych odkryta została niejedna, nieznaną dotąd, karta z przeszłości związków i współpracy polsko-białorusko-ukraińskiej. Materiały z sesji mają ukazać się drukiem, by służyć jako bezpośrednia pomoc w pracy propagandowo-szkoleniowej*.

Albin Kopruckownik

* Materiały, których wydawcą był Komitet Wojewódzki PZPR w Lublinie, ukazały się pt. *Na wspólnej drodze*. Pod red. I. Cabana. Lublin 1968, ss. 231.

SEMINARIUM NAUKOWE UMCS W PIĘCDZIESIĄTĄ ROCZNICĘ REWOLUCJI PAŹDZIERNIKOWEJ

Jedną z najważniejszych uroczystości organizowanych w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej dla uczczenia 50 rocznicy Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej było seminarium naukowe zorganizowane przy współudziale pracowników naukowych Uniwersytetu im. I. Franki we Lwowie. Całością prac przygotowawczych i organizacyjnych seminarium kierował komitet, któremu przewodniczył prof. dr Tadeusz Taras. Seminarium odbyło się w dniu 19 listopada 1967 r. W czasie jednodniowych obrad wygłoszone zostały następujące referaty: prof. dr. Afanasija Zaskilniaka (Lwów) *Międzynarodowe znaczenie Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej*; prof. dr Stefana Buczkowskiego (Lublin) *Ewolucja radzieckiego systemu zarządzania gospodarką narodową*; doc. dr. Mirosławy Zakrzewskiej-Dubasowej (Lublin) *Problemy radzieckiej rewolucji kulturalnej*; doc. dr. Mirona Derkacza (Lwów) *Nowe kierunki w rozwoju radzieckiej nauki biologicznej* i doc. dr Stanisława Krzykały (Lublin) *Echa Rewolucji Październikowej na Lubelszczyźnie*.

Problematyka referatów bardzo urozmaicona pod względem problemowym i merytorycznym przypomniła osiągnięcia nauki radzieckiej i myśli rewolucyjnej oraz jej wpływ na procesy zachodzące przed pięćdziesięciu laty na ziemi lubelskiej. Referaty uzupełnione zostały interesującą dyskusją, w której wystąpili prof. dr Grzegorz Leopold Seidler, dr Kazimierz Karczmarsz, dr Zbigniew Mitura, mgr Henryk Cimek, mgr Emil Horoch, mgr Bogusław Pawłowski, mgr Jacek Pietraś i mgr Mieczysław Szyszko.

Równoległe z seminarium Biblioteka Główna UMCS zorganizowała małą ekspozycję dokumentów i publikacji, obrazujących udział lublinian w przewrocie październikowym i wpływ rewolucji na region lubelski. Wyeksponowano tu przede wszystkim organizację i zasięg wpływów Rad Delegatów Robotniczych i Folwarcznych oraz powstanie zamojskie 1918 r.

Wyniki seminarium należy oceniać bardzo pozytywnie zarówno pod względem poziomu naukowego referatów i dyskusji jak również od strony organizacyjnej. Było ono poza tym żywym przykładem sąsiedzkiej wymiany myśli naukowej i wyrazem wciąż pogłębiającej się współpracy środowiska naukowego lubelskiego i lwowskiego.

Albin Kopruckownik